

Zondag 5 juni 2016 – In de woestijn

Lezingen: Numeri 9 : 15 – 23
Lucas 7 : 1 - 10

Voor de gemeenten en predikanten die het oecumenisch leesrooster volgen, staan er in de periode na het Pinksterfeest en het feest van Trinitatis lezingen uit het boek Numeri op het rooster. Ook ik zal dat rooster volgen en met u uit het boek Numeri lezen.

De naam Numeri betekent: getallen. Deze naam heeft dit Bijbelboek te danken aan de 2 tellingen die onder het volk verricht worden. Eén aan het begin van dit boek, in hoofdstuk 1 en in hoofdstuk 26. Mozes krijgt de opdracht om de weerbare mannen van twintig jaar en ouder te tellen. Opvallend is dat dit hier nadrukkelijk een opdracht van God is. Immers zo'n telling, in het bijzonder van weerbare mannen, had vroeger al en heeft nu ook vaak meestal een militaire achtergrond. Maar tegelijkertijd, zo is in de joodse traditie altijd volgehouden, mag een mens het volk nooit direct tellen. Immers er wordt diverse keren in de Bijbel verhaald, dat het volk Israël talrijk is als het zand van de woestijn of de sterren van de hemel. Maar hier wordt dus een uitzondering gemaakt, omdat de opdracht direct van God komt.

De naam van dit Bijbelboek luidt in de joodse traditie: "In de woestijn". Het zijn in het Hebreeuws de eerst woorden van dit Bijbelboek. En die woorden: in de woestijn zijn in grote lijnen veelzeggender en treffender voor de inhoud van dit Bijbelboek. Want de verhalen in dit boek spelen zich af in de woestijn. Het boek wordt door veel uitleggers in 3 delen ingedeeld. Deel één is het gedeelte tot hoofdstuk 10, waar het volk nog aanvullende instructies krijgt voor het leven in het beloofde land. Dit gebeurt nog bij de berg Sinaï.

Daarna vertrekt het, weg van de berg, en gaat het de woestijn in. Tenslotte het laatste deel, hoofdstuk 21 tot en met 36, waar over diverse laatste “hindernissen” op de weg naar het beloofde land verhaald wordt.

En zo trekken de Israëlieten een hele generatie lang door de woestijn. En daar in de woestijn is van alles aan de hand, met conflicten en opstanden en morren tegen God. Telkens weer wordt duidelijk hoe moeilijk zij het vinden om erop te vertrouwen dat God het beste met hen voor heeft. Maar God blijft met hen meegaan.

En daarover hebben we ook vanmorgen gelezen. God die met het volk meetrokt .

Aan het slot van het boek Exodus is de tabernakel af en neemt God intrek in het heiligdom. Een tabernakel was een vervoerbare en draagbare tent. Het was een aanduiding van de woonplaats van God. God reist met zijn volk mee. Alle heidense volken in die tijd bezaten een tempel. Die bleef op dezelfde plek staan en bevatte altijd een beeld van de godheid. Dit was niet het geval met de tabernakel. God trok mee met zijn volk maar je kon Hem niet zien. Er was geen beeld van Hem. In wolkkolom en vuurkolom werd wel iets zichtbaar van zijn heerlijkheid en heiligheid. Want daar gaat het ook om in het boek Numeri om de heiligheid van God en daarmee ook om hun eigen heiligheid.

Aan het begin van Numeri voor men op pad gaat, krijgen hoofden van de stammen de belangrijke taak om dit heiligdom in te wijden. En de Levieten krijgen de taak om alle werkzaamheden te verrichten in, om en met de tabernakel. Aan het begin van hoofdstuk 9 wordt het Paasfeest in de woestijn gevierd.

Want het volk moet blijven weten, gedenken en vieren dat de oude verhoudingen zijn verbroken en een nieuw bevrijd mens-zijn is aangebroken. Zo zullen zij een heilige volk worden, die de weg van de Eeuwige, hun God volgen.

En daartoe is God aanwezig bij zijn volk in wolk en vuur.

Deze wolk vertegenwoordigt de verborgen aanwezigheid van de Eeuwige. God reist mee met zijn volk door de woestijn, want wij mensen kunnen de Eeuwige natuurlijk nooit zien. We zouden verteerd worden door het licht van zijn gelaat, zo wordt verteld.

Wanneer we ons echter dat beeld van die wolk proberen voor te stellen, dan valt je pas op hoezeer die wolk in het oog springt. En is dan de wolk symbool voor Gods verborgen aanwezigheid?

Die witte wolk kun je toch niet over het hoofd zien. Het is als een kind dat zich verstopt heeft onder een laken en denkt dat niemand hem kan zien.

Zou God zich op dezelfde wijze verborgen houden? Dat we eigenlijk heel goed weten waar we God moeten zoeken? Namelijk bij de tabernakel, of bij de plekken die ons heilig zijn. Ik weet niet of u daar meteen een antwoord op heeft..... Misschien hebben we allemaal wel ons eigen antwoord. Zoekend naar Gods aanwezigheid.

En zo komen we bij onszelf. Weten wij waar God aanwezig is? In de evangeliëlezing klinkt wel een heel ander geluid. Het verhaal past prachtig in deze tijd na Pinksteren, toen we hoorden dat de liefde van God grenzen overschrijdt.

Lucas vertelt: Het gaat over een Romeinse centurio, een hoofdman over 100 soldaten. Hij is gelegerd in Kafarnaum, een dorpje aan het meer van Galilea. Hij komt van over de grens en is gestuurd naar een hem onbekend land.

Behorend tot de overheersers van Israël zou je verwachten dat hij door de joden aldaar gehaat was, maar hoe anders is het. De mensen denken goed over hem. Hij wordt zelfs geprezen, Verteld wordt dat hij van het volk hield en een synagoge voor hen bouwde. Blijkbaar had hij een groot respect voor het Joodse volk en liet dat merken.

Daar gebeurt iets wat maar zelden gebeurt, – namelijk zwart-wit denken wordt doorbroken, – vooroordelen vallen weg, – het hoe je met elkaar omgaat wordt bepalend.

Blijkbaar kan dat dan toch gebeuren tussen mensen, dat zij anders over elkaar gaan denken, terwijl er in de bestaande verhoudingen formeel niets verandert, want de Romeinen blijven voorlopig de baas.

En wat kunnen wij ernaar verlangen dat dat in onze wereld wat vaker zou gebeuren. Dat er meer respect zal zijn, zonder vooroordelen.

Ook in ander opzicht is deze centurio een hoogstaand mens.

Zijn zorg en aandacht voor een slaaf is opmerkelijk.

Kennelijk heeft de hoofdman gehoord over Jezus, die rondtrekt door Galilea, over de verhalen die Hij vertelt, over zijn onderwijs in de leer van hun God, en over de gezangen die Hij verricht. Zo vat hij het plan op deze Jezus te naderen. Hij pakt het verstandig aan.

Hij kent de religieuze joodse regels die een Jood verbiedt bij een heiden, een onreine, over de drempel te komen. Hij vraagt daarom enkele vooraanstaande Joden voor hem naar Jezus te gaan. Hij maakt – zou je kunnen zeggen – gebruik van zijn netwerk dat hij gedurende zijn verblijf in Kafarnaum heeft opgebouwd.

Ze gaan, en vol lof spreken ze over deze centurio . Ze nemen het voor hem op. Wat denken ze goed over hem en dat zeggen ze Jezus ook: “Hij is het waard, want hij houdt van ons. Onze synagoge hebben we aan hem te danken “– en Jezus was er zelf geweest –. Wat geweldig is het als mensen zo voor elkaar opkomen.

Hier gebeurt wat Jezus zijn leerlingen had geleerd, even tevoren, voordat ze in Kafarnaum aankwamen.

Wat bij Matheus de 'bergrede' heet, noemt Lucas de 'veldrede'. Daarin klonk: 'Heb je vijanden lief.' En: 'Bid, en er zal gegeven worden.....'

Hier gebeurt het voor hun ogen. Het is allereerst die hoofdman, die Romein..... Wat gaat hij fijngevoelig en respectvol te werk. En wat is er daardoor gaan schuiven in de verhoudingen,..... grenzen werden overschreden en verlegd. Lukt ons dat in het leven? Staan wij er voor open dat het kan gebeuren?

Openingen maken in vastgelopen situaties? De hoofdman wordt er zeer om geprezen.

Hiermee is Lucas nog niet klaar met zijn verhaal. Hij laat ons ook nog weten hoe de hoofdman over zichzelf denkt. Als hij hoort dat Jezus naar hem onderweg is, stuurt hij opnieuw een delegatie, ditmaal zijn het vrienden – een ander netwerk – en laat Jezus weten: “Doe geen moeite om onder mijn dak te komen, dat ben ik – buitenstaander, vreemdeling, mens van over de grens – niet waard. Het is voldoende als U een woord

spreekt! Zo vergaat het mijzelf, als hoofdman over 100 soldaten ook: 'Ik zeg 'ga', en ze gaan. Kom, en ze zijn er al. Doet dit, en het gebeurt'.

Als U, Jezus, dat nu ook eens doet, dan zal mijn knecht genezen, en hoeft U helemaal niet hierheen te komen.....'

Wat een bijzonder mens!

Hij weet wat hijzelf waard is – en kent tegelijk zijn plaats. Hij heeft de vrijmoedigheid om te vragen – en is tegelijk nederig tegenover Jezus.

Maar bovenal: hij vertrouwt erop dat het kan.

Zijn hart is geraakt. Door wat?

Door Gods aanwezigheid? Zag hij die in Jezus?

Het volk Israël had wolk en vuur nodig om hen te herinneren aan Gods aanwezigheid.

En daarbij zijn wij weer terug bij de vraag:

waar God voor ons aanwezig is? Of hoe?

Is God verborgen aanwezig? Zijn er plekken, die ons heilig zijn. Waar we denken we God te vinden?

Heeft u thuis een hoekje, misschien wel met een kaars en een ikoon, dat voor u heilig, waar |Gods aanwezigheid, soms, even, te ervaren is?

Of is deze kerk de plek waar u God aanwezig weet, of zijn het de mensen om ons heen? Met wie wij ons verbonden weten in ons leven en geloven?

Waarschijnlijk hebben we allemaal ons eigen antwoord.

God kan ons voorgaan in zichtbare tekenen wolk en vuur,

Wij zeggen vaak: God gaat met óns mee. Maar volgens Numeri gaat het volk met God mee. God geeft aan wanneer te gaan en wanneer niet.

God gaat met je mee, zeggen we vaak. En we bedoelen het goed. En ergens geloof ik het ook. Toch denk ik dat wij als gelovig reisgezelschap moeten leren om deze zin om te draaien. Leren zeggen: wij gaan met God mee. Wij passen Hem niet in in ons reisplan, maar wij zijn onherroepelijk onderdeel van het reisplan dat Hij voor ons heeft gemaakt.

Hoe dan te gaan? Laten we in ieder geval in onze tent van samenkomst, in schrift en tafel, woord en gebed zoeken naar Gods aanwezigheid. Nee Hij is er niet per se, niet als een vast gegeven...maar we mogen hem ontwaren als in een wolk: dat wil zeggen: verborgen, maar toch aanwezig. Laten we heel goed luisteren, voelen, kijken. Laten we opmerkzaam zijn, ontvankelijk. Om zo te verstaan dat Hij ons de weg wijst naar Zijn toekomst.

Dat die ook de onze zal zijn.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk,
ds. Hillegonda Ploeger